

Frustrování „ajťáci“

Technologické firmy považují za nefér, když se po třech letech zásadně změny podmínky dotačního programu.

Foto: Shutterstock

Táňa Králová
tana.kralova@economia.cz

Vpátek 6. dubna tohoto roku dorazila stovkám firem depeše. Ministerstvo průmyslu a obchodu v ní úspěšným žadatelům o dotace na vývoj softwaru oznámilo, že se stala chyba a mají počítat s tím, že se změni pravidla. Retroaktivně! To znamená, že projekty, které jsou v běhu, před finále, nebo už dokonce ukončené, budou muset „ajťáckě“ firmy dodatečně upravit. Depeše u nich vyvolala hromadné zděšení.

Další se dostavilo v polovině května, kdy ministerstvo „váženým příjemcům“ oznámilo, že na webu zveřejnilo aktualizovaná pravidla. Podnikatelé v nich dostali černá na bílém, že veškeré důsledky za chyby úředníků ponese oni, přestože se drželi podmínek, které obě strany – poskytovatel dotace a její příjemce – svým podpisem ve smlouvě stvrdily. Nevidaný problém se dotýká pěti set firem, které mají schválené projekty s celkovou dotací zhruba tři miliardy korun. Některé se s novou situací vypořádají snadněji, některé ale mohou upadnout do existenčních potíží. Zodpovědné ministerstvo nyní šetří, kdo za průšvih může a kdo bude případně hnán k zodpovědnosti.

Dva a šest je velký rozdíl

„Naše společnost dokončila projekt již téměř před rokem. Jednou ze zásadních podmínek bylo, abychom vytvořili dvě nová pracovní místa. To znamená, abychom zaměstnali dva nové lidi na dobu tří let od zahájení projektu. Teď po nás ministerstvo v upravených pravidlech chce, abychom vytvořili tolik nových pracovních míst, kolik lidí pracovalo v projektu. U nás je to šest lidí na dobu dalších tří let,“ vysvětluje dopad změny na moravskou IT společnost její jednatel. Chce zůstat v anonymitě kvůli obavám, aby se na ně za veřejnou kritiku nezaměřilo dotyčné ministerstvo, finanční úřad či další státní orgány.

Pravidla, k jejichž dodržování se uchazeč o dotace smluvně zavázal, přitom výslovně uvádějí, že malý podnik musí vytvořit dvě nová pracovní místa. To je pevně daný ukazatel. „Každý projekt se automaticky zavazuje k odpovídající hodnotě závazného ukazatele a není možné ji zvýšit ani snížit,“ píše se v detailních instrukcích z června 2015. Podle zadání se tudíž malý podnik ani nemohl zavázat k vytvoření vyššího počtu pracovních míst než dvou. Pravidla z letošního května jsou však diametrálně odlišná.

druhou pak v roce následujícím. Cílem bylo podpořit tvorbu nových informačních systémů a ICT řešení, to znamená moderních digitálních služeb, aplikací a firmwaru (software, který řídí nějaké zařízení, například digitální fotoaparát, mobilní telefon, počítačové díly) v oblasti komunikace, zdravotnictví, obchodování, vzdělávání či zábavy.

O dotace se v obou kolech přihlásilo celkem 645 firem a z nich 509 má uzavřenou smlouvu o přidělení finanční podpory. Většinu tvoří malé a střední podniky, ty velké dosáhly z celkového balíku zhruba na 15 procent finančních prostředků.

Projekty s příslibem dotací se rozjely. Obvykle trvají dva roky či dva a půl. Naprostá většina těch z první výzvy skončí kolem poloviny letošního roku. Mezitím žadatelé dostávali po ukončení jednotlivých etap proplacené dotace. Z první výzvy bylo dosud odesláno na účty příjemců 40 procent peněz z celkové přidělené částky. Výplaty uznaných nákladů se zhruba před půl rokem zastavily.

Během loňského podzimu totiž dotační program zkontrolovali auditoři ministerstva financí a našli závažné chyby. Tou kardinální je zmíněné započítávání mezd již dříve zaměstnaných vývojářů, kteří se zapojili do projektů. Teď ministerstvo po firmách chce, ať peníze vrátí, nebo projekt upraví tak, aby splnil nové podmínky. Pokud to podnikatelé nebudou akceptovat, došlápnou si na ně finanční úřad a bude je sankcionovat za porušení rozpočtové kázně, varuje ministerstvo průmyslu a obchodu coby řídicí orgán dotyčného operačního programu.

... do projektu nejdeme

„Kvůli změnám podmínek od dotačního projektu odstupujeme. Zvažujeme také formu nějaké obrany. Do vývoje jsme investovali nemalé prostředky a tyto náklady nám už nikdo nevrátí, přitom odstoupením od programu přicházíme o veškeré dotace. Kdybychom to věděli od začátku, ani do něj nevstoupíme. Na druhou stranu bychom neradi, aby se nám státní aparát místil různými kontrolami, což člověka napadá, pokud se chce bránit soudní cestou,“ uvádí další majitel firmy, který si nepřeje zveřejnit jméno.

Redakce HN oslovila řadu firem postižených postupem ministerstva průmyslu. Jejich majitelé či šéfové otevřeně mluví o tom, co jim nečekaná změna způsobí, ale jen pod slibem anonymity. Obávají se reakce úřadů a nechtějí, aby se o jejich potížích s dotacemi dozvěděli obchodní partneři.

„Je neslýchané, co si stát dovoluje. Zodpovědnost musí nést ten, kdo chybu způsobil. My jsme jednali v dobré víře a řídili se plat-

MEGAPRŮŠVIH U DOTACÍ

STÁT HASÍ OBROVSKÝ MALÉR S EVROPSKÝMI DOTACEMI. ZA CHYBY ÚŘEDNÍKŮ MAJÍ PYKAT STOVKY NEVINNÝCH FIREM. BUĎ VRÁTÍ DOTACE ČI OKLEŠTÍ SVÉ PLÁNY, NEBO NA NĚ PŘIJDE BERŇÁK. NĚKTERÍ SE CHTĚJÍ SOUDIT, JINÍ RADĚJI USTOUPÍ, DALŠÍ BUDOU HRÁT O ČAS.

Kdybychom to bývali věděli...

Důsledky ministerské aktualizace ex-post se dají jednoduše ilustrovat na příkladu: firma dostala milion korun na vývoj softwaru, na kterém se podíleli dva noví a tři původní zaměstnanci. Po skončení projektu by měla vytáhnout z vlastní kapsy tři miliony a zaměstnat další tři nové lidi – místo těch tří původních – na dobu, po kterou pracovala na projektu, ale maximálně na tři roky.

„Pokud by taková pravidla platila v době, kdy jsme o projektu uvažovali, rozhodně bychom do něj nešli a o dotaci nežádali,“ zlobí se výše zmíněný jednatel na nedávné radikální zásahy v dotačním titulu operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Připomíná, že ministerstvo průmyslu jim předtím bez výhrad schválilo všechny monitorovací zprávy včetně té závěrečné. „Pravidla nejde měnit při zápase, nebo dokonce po něm ani ve sportu, natož v podnikání,“ zdůrazňuje.

Parametry programu na podporu ICT a sdílených služeb nastavilo ministerstvo průmyslu v roce 2015. Tehdy vyhlásilo první výzvu,

nými podmínkami. Nás to naštěstí postihne jen málo, nově musíme vytvořit dvě pracovní místa. Díky tomu, že rosteme, to nebude problémem. Jsou ale firmy, kterým to láme vaz,“ říká další z majitelů IT firmy. Ani on nechce, aby se jeho jméno objevilo v médiích a pak to proti němu někdo použil. „Mohu srovnávat. Děláme projekty ve světě a tady je situace zoufalá. Je to nejistota a ještě hrozba, že si na vás došlápnou,“ vysvětluje.

„Změna od ministerstva průmyslu není fér. Pokud bych to věděl dopředu, vím jistě, že za těchto podmínek bych do projektu nešel. Ale černý Petr vždy zůstává na naší straně,“ kritizuje majitel další z postižených firem. Jiný se dodatečně raduje, že už před spuštěním projektu od něj ustoupili a dotace se předem dobrovolně vzdali. „Teď jsem šťastný, že jsme se tak rozhodli. Ostatním situací vůbec nezávidím,“ podotýká.

Nesrozumitelná pravidla jako náprava

Chyba vznikla za minulého vedení ministerstva průmyslu a obchodu, tedy v době, kdy měla ministerstvo v rukou sociální demokra-

509 firem

má uzavřenou smlouvu o přidělení finanční podpory.

117 miliard Kč

je v operačním programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost pro roky 2014–2020. Z toho je zatím přiděleno 34 miliard a proplaceno osm miliard.

cie. Chaos ale nekončí ani za nynější jednoba-revné vlády hnutí ANO. Úřad, v jehož čele je Tomáš Hüner, přišel 15. května s novými pravidly. Původně po firmách chtěl, ať se do konce května vyjádří, jak na ně budou reagovat. Pak termín posunul do 30. června. Pravidla však stále nejsou definitivní.

„Jsou nesrozumitelná, jsou v nich zásadní výkladové nejasnosti a některé formulace jsou protichůdné,“ hodnotí návrh Milan Struna z poradenské společnosti enovation, která má hodně klientů z řad IT firem. „Nyní se na nás obrací také firmy, které nejsou našimi klienty. Z jejich dotazů je vidět, že pravidla jsou nejednoznačná a každý si je vykládá jinak. I jednotliví manažeri z Agentury pro podnikání a inovace, která tyto dotace administruje,“ poukazuje Struna.

Ministerstvo proto nyní chystá další verzi. „Připravujeme zveřejnění upřesňující verze, která je reakcí na otázky žadatelů, tak aby pravidla byla maximálně jednoznačná,“ uvedla pro HN mluvčí Štěpánka Filipová. Dodala, že ministerstvo nebude měnit věcný výklad. „Půjde pouze o úpravu srozumitelnosti textu.“

Původní pravidla
Podmínky, za kterých mají firmy nárok na dotaci, vytyčilo ministerstvo průmyslu a obchodu v roce 2015 za ministra Jana Mládku.
Foto: HN - Lukáš Biba

Nová pravidla
Ministerstvo, v jehož čele je dnes Tomáš Hüner (za ANO), přišlo 15. května s novými pravidly. Stále však nejsou definitivní a firmy si stěžují na nejasnosti.
Foto: HN - Milan Bureš

Advokát Jan Valtr z advokátní kanceláře eLegal míní, že ministerstvo coby poskytovatel dotace nenastavilo nové podmínky tak vstřícně, aby se ztráty minimalizovaly. „Nová kritéria jsou spíše přísnější než benevolentní. Lze se ptát, zda poskytovatel dotace v tomto případě neupřednostňuje svoje zájmy před zájmy příjemců,“ podotýká. Firmy, se kterými je kancelář eLegal v kontaktu, nyní vypočítávají následky v podobě finančních ztrát.

„Někteří z příjemců nové podmínky akceptují, jiní od projektů odstoupí. Záleží na stadiu realizace a také na finančních podmínkách firem. Dá se ale předpokládat, že ty nejvíce postížené se budou snažit řešit situaci soudní cestou,“ uvádí Valtr.

Frustrování jsou všichni

Rozhodování není jednoduché. „Řada firem, které projekt teprve realizují, zřejmě zvolí vyčkávací strategii. Gordický uzel ještě teď nerozseknou, třeba až za dva roky, a budou doufat, že se jim podaří nabrat nové zaměstnance,“ předpokládá Struna z poradenské firmy enovation. Doplňuje, že nové podmínky splní společnosti, pro které dotovaný projekt znamenal velký impulz k naboru zaměstnanců. „Problém nemusí mít firmy, které hodně rostly. Frustrování jsou ale všichni. Považují za neskutečné, že se po třech letech zásadně a pro ně negativně změnil podmínky programu,“ konstatuje Struna. Nepamatuje, že by někdy u evropských dotací došlo k takovému průšvihů s natolik masivním dopadem na již schválené projekty.

„Když už jste dostali dotaci, ministerstvo nemůže jen tak jednoduše říct, abyste ji vrátili. Může o to požádat, ale vy to nemusíte udělat. Příklad to může finanční úřad, který by na popud ministerstva provedl kontrolu a shledal porušení podmínek dotace. To by ale podle původních podmínek shledat neměl,“ říká odborník z enovation. Současně ovšem upozorňuje na další zádrhel: „Pokud ale původní pravidla porušovala legislativa Evropské unie, což má být tento případ, je finanční úřad oprávněn vyžádat vrácení dotace i s penále.“

Kdyby v Česku už bylo možné jít cestou hromadné žaloby, IT firmy by ji nejspíš využily. Takhle se zřejmě budou soudit jen ty, které krok ministerstva průmyslu poškodil nejvíc. „Někteří chystají žaloby, ale není jich tolik, kolik jsem předpokládal. Řada firem raději omezí projekty, než by platila statistice za právní služby, protože výsledek je nejistý,“ uvádí Tomáš Palko, ředitel poradenské společnosti Econet Openfunding, která se specializuje na inovativní, vzdělávací a ICT projekty. S polovinou klientů již další postup vyřešili.

„Někteří projekty dokončí v menším rozsahu a sníží počet zaměstnanců, na jejichž mzdy budou čerpat dotace. Někteří na nové podmínky zatím nepřistoupili. Těch je spíš menší část,“ porovná Palko. Nejistotu podle něj prohlubuje skutečnost, že stále není k dispozici definitivní verze pravidel. Ministerstvo pod vedením Hünera slíbilo, že ji zveřejní nejpozději do pátku 22. června.

Lhůta přizpůsobená úředníkům

Termín 30. června, dokdy se mají příjemci dotace vyjádřit, zda budou, či nebudou pokračovat v projektu, není nijak závazný. „Ministerstvo lhůtu nastavilo se zřetel na kapacitní možnosti řídicího orgánu a Agentury pro podnikání a inovace. Termín má spíše informační charakter a není zatížen žádnou sankcí ani jiným aktem,“ ujišťuje mluvčí Filipová. Vyčísliła, že pozitivní reakci, tedy že budou akceptovat upravená pravidla, má ministerstvo zatím od 185 subjektů.

„Změnové řízení uzavřelo 109 příjemců, kteří pokračují v realizaci projektů,“ upřesnila mluvčí stav k 14. červnu. Stovky firem se ovšem ještě nevyjádřily. Dá se očekávat, že na změněné podmínky přistoupí i další. Lekdy to ovšem nebude z důvodu, že by pro ně nová pravidla neznamenała problém, ale zvolí prostě taktiku odsunout jeho řešení do budoucna.

Kdo vše zavinil, se neví. „Toto je předmětem šetření interního auditu ministerstva průmyslu,“ odpověděla jeho mluvčí. Stejně reagovala i na dotaz, jestli bude někdo hnán k zodpovědnosti. Ministerstvo, potažmo stát se nemají k tomu, aby finanční dopad za svá špatná rozhodnutí kompenzovaly. „Škoda není v současné době vyčíslitelná,“ uvádí Filipová důvod, proč se úřad, který firmám ztráty způsobil, nemá k jejich náhradě.

„Podle nálezu auditního orgánu ministerstva financí, který problém identifikoval, jde spíše o riziko do budoucna, pokud by příjemci nerealizovali projekty v souladu s upravenými pravidly. Ministerstvo průmyslu nastavilo podmínky tak, aby proplácelo pouze prostředky, u kterých získalo ujištění, že je to v souladu s podmínkami veřejné podpory a příslušným nařízením Evropské komise,“ vysvětluje mluvčí.

Šance, že Česko využije všechny peníze z operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, se i tímto malérem vzdaluje. Běží pátý rok ze sedmiletého období a zhruba ze 117 miliard korun, které tento program dostal do vlnku, je zatím přiděleno necelých 34 miliard, tedy sotva třetina. Proplaceno je osm miliard, což není ani desetina z celkového přidělu.

CHAOS PŘI ROZDĚLOVÁNÍ MILIARD

Ministerstvo průmyslu a obchodu dodatečně změnilo pravidla pro evropské dotace na ICT projekty, které se již realizují, nebo dokonce už skončily. Firmy to považují za bezprecedentní porušení podmínek ze strany státu.

ZPACKANÁ PRAVIDLA

Kolik projektů na informační a komunikační technologie, sdílené služby a datová centra a v jakém finančním objemu uspělo podle pravidel, která nyní ministerstvo průmyslu a obchodu zpětně a zásadním způsobem upravuje.

	1. výzva	2. výzva
příděl peněz v ml. Kč	2,25	3,45
Podané žádosti		
počet podaných žádostí	344	301
požadovaná částka v ml. Kč	2,79	2,70
Uzavřené smlouvy		
počet uzavřených smluv	261	248
částka v ml. Kč	2,04	2,15
proplaceno v mil. Kč	824	132

CO JE NA VÝBĚR:

Možnosti, jak napravit chyby úředníků, které ministerstvo podnikatelům dává:

1. — Vrátit část z již vyplacené dotace – firma podle upravených pravidel sníží výdaje na mzdy vývojářů a rozdíl vrátí.
2. — Pokud dotaci firma ještě nedostala na účet, může požádat o proplacení nižší částky, než jakou má ve smlouvě přidělenou.
3. — Kdo za nových podmínek nechce projekt realizovat, přitom už část peněz dostal, bude s ním zahájeno řízení o odnětí dotace.

Další možnosti, které ale ministerstvo nenavrholo:

1. — Soudit se.
2. — Rozhodnutí, jak řešit dodatečně změny podmínek, oddálit třeba o dva roky.

DOTAČNÍ PODMÍNKY V POHYBU

Co stále platí:

- dotace pro malý podnik (do 49 zaměstnanců) pokrývá 45 procent způsobilých výdajů,
- dotace pro střední podnik (50–249 zaměstnanců) je na 35 procent způsobilých výdajů,
- dotace pro velký podnik (od 250 zaměstnanců) uhradí 25 procent způsobilých výdajů.

Co se změnilo:

- nelze, aby malý podnik nabral dva nové lidi, střední podnik tři a velký čtyři nové zaměstnance na projekt a zbytek doplnil vlastními zaměstnanci,
- dotace nově není možné využít na mzdy stávajících pracovníků, kteří se do projektu zapojili.

Zdroj: Agentura pro podnikání a inovace